3.5. HADİSLERDEN MESAJLAR: AHLAK

قَالَ النُّعْمَانُ بْنُ بَشِيرٍ سَمِعْتُ رَسُولَ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ
يَقُولُ: ”اَلْحَلَالُ بَيِّنٌ وَ الْحَرَامُ بَيِّنٌ وَ بَيْنَهُمَا مُشَبَّهَاتٌ لَا يَعْلَمُهَا
كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ فَمَنِ اتَّقَى الْمُشَبَّهَاتِ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَ عِرْضِهِ وَ
مَنْ وَقَعَ فِى الشُّبُهَاتِ كَرَاعٍ يَرْعَى حَوْلَ الْحِمَى يُوشِكُ أَنْ يُوَاقِعَهُ
أَلَا وَ إِنَّ لِكُلِّ مَلِكٍ حِمًى أَلَا إِنَّ حِمَى اللّٰهِ فِى أَرْضِهِ مَحَارِمُهُ أَلَا وَ
إِنَّ فِى الْجَسَدِ مُضْغَةً إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ وَ إِذَا فَسَدَتْ
فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ أَلَا وَ هِىَ الْقَلْبُ.“

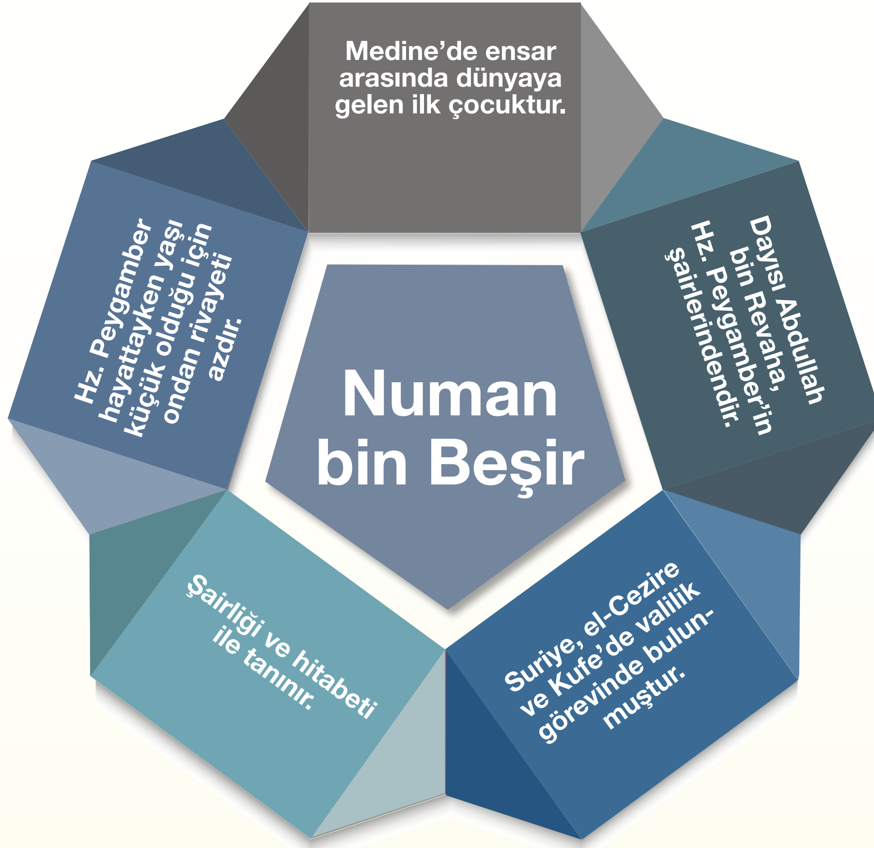
Numan bin Beşir, Resulullah’tan (sav) şöyle duyduğunu söyledi:
“Helal olan şeyler belli, haram olan şeyler bellidir. Bu ikisinin arasında kalan ve halkın birçoğunun helal mi, haram mı olduğunu bilmediği şüpheli konular vardır.

Şüpheli konulardan sakınanlar, dinini ve ırzını korumuş olur. Şüpheli konulardan sakınmayanlar ise gitgide harama dalar. Bu kimseler, sürüsünü başkasına ait bir koru etrafında otlatan çoban gibidir. Sürünün bu koruya girme tehlikesi vardır.

Dikkat edin! Her hükümdarın girilmesi yasak bir korusu vardır. Unutmayın ki Allah’ın yasak korusu da haram kıldığı şeylerdir.

Şunu iyi bilin ki insan vücudunda küçücük bir et parçası vardır. Eğer bu et parçası iyi olursa bütün vücut iyi olur. Eğer o bozulursa bütün vücut bozulur. İşte bu et parçası kalptir.”

(Buhari, “İman”, 39)

Grafik Bilgi 3.6

Hadisin ravisi[50]

Numan bin Beşir'den rivayet edilen söz konusu hadisişerifte Müslümanların helal, haram ve şüpheli şeyler konusunda dikkatli davranmaları gerektiği vurgulanmıştır. Helal, dinen yapılmasında herhangi bir sakınca bulunmayan iş ve fiillerdir. Yemek yemek, uyumak gibi. Haram ise dinen yapılması kesin bir şekilde yasaklanmış eylemlerdir. Örneğin içki içmek gibi. Helal ve haramlar konusu ayet ve hadislerde açıkça bildirilmiştir. Helal veya haram olduğuna dair hakkında net bir hüküm bulunmayan hususlar ise şüpheliler kapsamında değerlendirilmektedir. Bu üç mesele, Müslümanların günlük yaşamda karşılaşabilecekleri durumlardır.

Allah Teala, Malikülmülk'tür ve Hakim'dir. Yani her şeyin sahibi ve idarecisidir. Bu durum, bahsi geçen hadiste sürü ve koru örneğiyle betimlenmiştir. Koru, sadece sahibi olan kimsenin girebileceği yerdir. Bu nedenle bir çoban, sürüsünü otlatırken böyle bir koruya girme ihtimaline karşı uyanık olmalı ve sürüsünü korudan uzak bir yere götürmelidir. Bu örnekte olduğu gibi Allah'ın (cc) da dünyada birtakım koruları, bir başka ifadeyle kullarına yasakladığı fiiller vardır.

Müslüman olduğunu beyan eden bir birey, Yüce Allah'ın koyduğu yasaklara uymakla yükümlüdür. Bu sebeple kul hem haramlardan hem de şüphelilerden uzak durmalıdır. Ayrıca kişi, şüpheli şeylerin harama götürme ihtimalini unutmamalıdır. Allah'ın (cc) izni dâhilindeki alanda ahiret yurdu için hazırlık yapmalı, Müslüman kimliğini son nefesine kadar korumaya gayret etmelidir.

Kalp, insan bedeninin merkezidir. Kişinin yediği, içtiği, söylediği her şeyden etkilenmektedir. Dolayısıyla Müslümanlar, kalplerini korumak için haramlardan ve şüpheli şeylerden kaçınmalıdır.

Kişi her daim bilinçli hareket etmeli ve yaşamını sürdürürken büyük bir titizlik içinde olmalıdır. Zira helal ve harama dikkat eden kişi ahlaken güzelleşir. Bu da Allah'ın (cc) rızasını kazanmaya vesile olur.[51]

Hadisten Notlar

Helal ve haramlara dikkat edilmelidir.

Helal konusunda israftan kaçınılmalıdır.

Dinen şüpheli olan şeylerden uzak durulmalıdır.

Kalp, insan vücudunun merkezidir.

Kalbin maddi ve manevi sıhhati için dinî hükümlerde titizlik gösterilmelidir.

Kişinin helal konusundaki hassasiyeti ahlakını güzelleştirir.

Dünya ve ahiret mutluluğunun dünyadaki amellere bağlı olduğu unutulmamalıdır.

Sıra Sizde

Ahlakla ilgili hadisişerifi anlamını değiştirmeyecek şekilde kendi cümlelerinizle aşağıdaki boş alana yazınız.

....

....

....

Ahlakla ilgili daha fazla hadisişerife bu karekoddan ya da kitap sonundaki “Hadis Metinleri” bölümünden ulaşabilirsiniz.

Etkinlik-6

30 dk.

Amaç	Ahlakla ilgili bir hadisişerifi anlayabilme
Yönerge	**Aşağıdaki uygulama adımlarını takip ederek etkinliği gerçekleştiriniz.** 1. Sınıfta bir soru ve bir cevap grubu şeklinde iki grup oluşturunuz. 2. Soru grubu olarak ahlakla ilgili hadisişerif hakkında sorular, cevap grubu olarak da size yöneltileceğini düşündüğünüz sorulara cevaplar hazırlayınız. 3. Size verilen süre içerisinde hazırlıklarınızı tamamlayınız. 4. Soru grubunun cevap grubuna soruları sorması ile süreci sürdürünüz. 5. Tüm sorular sorulup cevaplar verildiğinde soru ve cevap grubunun yer değiştirmesini sağlayınız. 6. Sorular ve cevaplar için hazırlıklarınızı yapınız. 7. Soruları sorup cevaplayarak süreci tamamlayınız.
Değerlendirme	**Hadisişeriften öğrendiklerinizden hareketle günlük hayatta karşılaştığınız bir problemin çözümüne dair fikirlerinizi aşağıdaki boş alana yazınız.** ....

Etkinlik-7

Amaç	Ahlakla ilgili hadisişerifi inceleyip kendi hayatı için anlamlı hâle getirebilme
Yönerge	**Aşağıdaki uygulama adımlarını takip ederek etkinliği gerçekleştiriniz.** 1. Ahlakla ilgili hadisişerifi yorumlamada yararlanılacak ilke ve ölçütler belirleyiniz. 2. Belirlediğiniz ilke ve ölçütlere göre söz konusu hadisişerifi inceleyiniz. 3. Hadisişerifin mesajlarını belirleyerek listeleyiniz. 4. Hadisişerifin mesajlarından hareketle bu hadisişerifin sizin için ne ifade ettiğini anlatan bir metin yazınız. ....
Değerlendirme	**Bu etkinlikle ilgili aşağıda verilen öz değerlendirme formunu doldurunuz.**

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin Adı ve Soyadı:	Sınıfı ve Numarası:

Aşağıda verilen değerlendirme ölçütlerini okuyunuz. Bu ifadelerdeki yargıları kendi durumunuza göre “Evet”, “Kısmen” veya “Hayır” şeklinde işaretleyiniz. Tüm ölçütlerle ilgili düşüncenizi işaretlemeyi unutmayınız.

	Ölçütler	**Dereceler**		
		Evet	Kısmen	Hayır
1.	Etkinliğin yönergesini takip ettim.			
2.	Hadisişerifin mesajlarını belirledim.			
3.	Hadisişerifin mesajlarının hayatımdaki yerini düşündüm.			
4.	Hadisişerifin mesajlarından hareketle bir metin kaleme aldım.			
5.	Hadisişerifin mesajlarını hayatımda uygulayabilmek için bir planlama yapmaya karar verdim.			
6.	Helal ve harama dikkat etmem gerektiğini öğrendim.			

Kontrol Noktası

“Hadislerden Mesajlar: Ahlak” konusuyla ilgili aşağıda verilen öğrenme günlüğünü doldurunuz.

Ad Soyad:	Tarih:

Hangi yeni bilgileri edindim?

Öğrendiklerim beni nasıl ve neden etkiledi?

Öğrendiklerimden sonra hayatımda neleri değiştireceğim?

Performans Görevi

Amaç	Görev/Rol	Ürün	Değerlendirme Ölçütleri
• Kaynağına göre hadis çeşitlerini sınıflandırabilme • Ravi sayısına göre hadis çeşitlerini ayırt edebilme • Sıhhat derecesine göre hadis çeşitlerini özetleyebilme	Bu çalışmadaki göreviniz; kaynağına, ravi sayısına ve sıhhat derecesine göre hadis çeşitlerini gösteren bir kavram haritası hazırlayarak arkadaşlarınıza sunmaktır.	Kaynağına, ravi sayısnıa ve sıhhat derecesine göre hadis çeşitlerini gösteren bir kavram haritası	Ortaya koyduğunuz ürün aşağıdaki ölçütlere göre değerlendirilecektir: * Çözümleme (Konunun ana hatları belirlenmeli, konular arasında ilişki kurulup anlamlı bir bütün oluşturulmalı) * Sınıflandırma (Kavramlar doğru şekilde gruplara ayrılmalı) * Özgünlük (Hazırlanan ürün daha önce yapılmamış olmalı) * Verilerin doğruluğu (Kullanılan bilgiler alanda geçerli kaynaklardan edinilmeli) * Sunma (Açık, anlaşılır ve seviyeye uygun bir şekilde, akıcı bir üslupla sunulmalı)

Yönerge: Bu performans görevini hazırlarken aşağıda verilen açıklamalara dikkat ediniz.

1. Öğretmeninizin rehberliğinde üç gruba ayrılınız.
2. Grup üyeleri arasında iş bölümü yaparak bir çalışma planı hazırlayınız.
3. Araştırma ve inceleme süreçlerinde güvenilir genel ağ sitelerini, kütüphane veri tabanlarını ve akademik kaynakları kullanınız.
4. Kaynağına, ravi sayısına ve sıhhat derecesine göre hadis çeşitlerini tespit ediniz.
5. Tespit ettiğiniz hadis çeşitlerini bir kavram haritası oluşturacak şekilde düzenleyiniz.
6. Sembol, şekil ve görsellere yer vererek kısa ve öz cümleler içeren estetik bir tasarım oluşturunuz.
7. Oluşturduğunuz kavram haritasını sınıfta sergileyiniz.

Değerlendirme:

1. Performans görevinizle ilgili takip eden sayfadaki grup değerlendirme formunu doldurunuz.
2. Performans görevinizin değerlendirilmesinde aşağıdaki karekodla verilen dereceli puanlama anahtarı kullanılacaktır.

Dereceli puanlama anahtarı

GRUP DEĞERLENDİRME FORMU				
Yaptığınız performans çalışmasını aşağıdaki ölçütlere göre değerlendiriniz ve soruları cevaplayınız.				
Değerlendirme Ölçütleri	Geliştirilmeli	Yeterli	İyi	Mükem-mel
1. Grup üyeleri arasındaki uyum				
2. Grup üyelerinin yeteneklerine göre rol dağılımı				
3. Grup üyelerinin birbirlerini dinlemesi				
4. Grup üyelerinin diğer grupları dinlemesi				
5. Grup üyelerinin verilen görevi hazırlama sürecini doğru yönetebilmesi				
6. Grup üyelerinin zamanı verimli kullanabilmesi				
7. Grup üyelerinin çalışma sırasında birbirlerine saygılı davranması				
8. Grup üyelerinin çalışma sırasında diğer gruplara saygılı davranması				
9. Her bir grup üyesinin çalışmaya katkıda bulunması				
10. Grup üyelerinin elde edilen verileri sunması				
Grubunuzu nasıl oluşturdunuz? Üyeler hangi rolleri benimsedi, neden?				
Grubunuz etkinlik sırasında hangi zorluklarla karşılaştı?				
Aynı grupla bir başka çalışma gerçekleştirmeniz durumunda farklı olarak nasıl davranırdınız, neden?				